

BESLUT
2023-03-23

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 10 januari 2023

Saken

Omställningsstudiestöd, ålder och
utbildning

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden beslutar att den aktuella utbildningen ska bedömas vara 80 veckor eller kortare. CSN får pröva ärendet i övrigt med denna förutsättning.

Överklagandenämndens beslut får enligt 47 § andra stycket i lagen om omställningsstudiestöd inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om omställningsstudiestöd för studier på Psykologi III, fristående kurs, under perioden den 16 januari – 4 juni 2023 och för studier på Rättspsykologi avancerad nivå, Psykofysiologi avancerad nivå och Kognitiv psykologi, fristående kurser, under perioden 28 augusti 2023 – 14 januari 2024. I ansökan uppgav NN att målet med studierna är 120 högskolepoäng psykologi, inklusive C-kurs och kandidatuppsats.

CSN skickade ut en kommunikering angående ansökan om omställningsstudiestöd.

NN inkom med synpunkter, bifogade en individuell studieplanering, information om högskoleexamen och utdrag ur Ladok från Uppsala universitet och anförde följande. NN känner inte till att vare sig skolan eller NN själv skulle ha uppgett att NNs studier är längre än 80 veckor. NN vill förtydliga sin ansökan i denna del. Under vårterminen 2023 kommer NN att skriva empiriskt arbete i psykologi om 15 högskolepoäng som är en del i kursen Psykologi III som NN läser på halvfart höstterminen 2022 och vårterminen 2023. Höstterminen 2023 avser NN att komplettera med rättspsykologi avancerad nivå 7,5 högskolepoäng på halvfart. Höstterminen 2023 avser NN även att läsa in 15 högskolepoäng kognitiv psykologi. Sedan avser NN att ta ut examen. NN har redan tidigare 60 högskolepoäng i psykologi på grundnivå som, det framgår av studieplaneringen, motsvarar fyra terminer psykologstudier på heltid och 120 högskolepoäng motsvarande 80 veckors studier. Efter 80 veckor motsvarande 120

högskolepoäng kan NN ta ut en högskoleexamen i psykologi. Eftersom NN redan har en examen i juridik, så har NN även möjlighet att ta ut en kandidatexamen med psykologi som huvudämne, vilket framgår av studieplaneringen.

CSN avslag ansökan med följande motivering. NN kan inte få omställningsstudiestöd för studier på de fristående kurser som NN har sökt för eftersom utbildningen är längre än motsvarande 80 veckors heltidsstudier. För sökanden som är under 40 år får inte omställningsstudiestöd lämnas för utbildningar som har en utbildningslängd som motsvarar mer än 80 veckors heltidsstudier.

NN överklagade beslutet och begärde anstånd med att utveckla grunderna för överklagandet.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet. CSN bifogade även ett yttrande och anförde i huvudsak följande. NN har meddelat att NN, utifrån vad NN planerar att läsa och har läst tidigare, har möjlighet att antingen ta ut en högskoleexamen eller en kandidatexamen. I sin ansökan och sin individuella studieplanering anger NN dock att NN ska skriva en kandidatuppsats och att läsa kurser på avancerad nivå. Eftersom det är studier som ingår i en kandidatexamen, är det tydligt att NNs mål med studierna är att slutföra en kandidatexamen.

NN har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på CSN:s yttrande och inkom därefter med en skrivelse och anförde följande. NN avser att bredda sin kompetens genom att läsa 120 högskolepoäng psykologikurser som motsvarar fyra terminer och därmed 80 veckor heltidsstudier. NN anser att diskussionen om högskoleexamen och kandidatexamen är irrelevant eftersom det rimligtvis bör vara längden på utbildningen som är relevant för omställningsstudiestöd. Enligt högskolan går det alldeles utmärkt att ta ut en högskoleexamen och en kandidatexamen med samma psykologikurser som grund. NN anser att det verkar märkligt att räkna in kurser från NNs över tio år gamla juristutbildning i bedömningen av längden på utbildningen. Syftet med den aktuella regeln är väl rimligtvis att hindra utbildningen som är längre än två år men inte att hindra individer att ta ut en kandidatexamen efter två års omställningsstudiestöd. Enligt lagen finns det inte något hinder mot att kurser om 15 – 30 högskolepoäng på avancerad nivå ingår i en högskoleexamen eller kandidatexamen samt att uppsatsen, som kan ingå i båda examina, kallas "empiriskt arbete".

CSN har, genom dess rättsavdelning, kommit in med ett tilläggsyttrande och anförde följande. För en studerande under 40 år kan omställningsstudiestöd lämnas för en utbildning som motsvarar minst en veckas och som mest 80 veckors studier på heltid (14 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd). Syftet med begränsningen är bland annat att yngre studerande istället ska använda studiemedel för längre utbildningar. Vid bedömningen av utbildningens längd har regeringen framhållit att bedömningen ska göras med utgångspunkt i den sökta utbildningen som sådan. Vid individuellt anpassade utbildningar, och då kurser och delkurser sätts ihop till olika utbildningspaket, bör en individuell studieplan eller motsvarande ha upprättats som visar tiden för utbildningens genomförande. ÖKS har i ett vägledande avgörande uttalat att de undantag som kan finnas är om det finns en med utbildningsanordnaren fastställd studieplan. Det bör då vara en studieplan som visar ett annat tydligt mål

med studierna än att läsa in en kandidatexamen på en längre utbildning, och att dessa studier kan slutföras inom 80 veckor. NN har ansökt om omställningsstudiestöd för fristående kurser i psykologi vid Högskolan i Kristianstad med målet 120 högskolepoäng i psykologi, inkl. C kurs & kandidatuppsats. NN har lämnat in en individuell studieplanering från utbildningsanordnaren, Högskolan i Kristianstad, där det framgår att NN kommer att läsa totalt 120 högskolepoäng. Mot bakgrund av att NN inte är antagen till ett kandidatprogram, utan ska studera en individuellt anpassad utbildning av fristående kurser som är ihopsatta till ett utbildningspaket om max 120 högskolepoäng, bedömer CSN att NNs utbildning är 80 veckor lång. Överklagandet bör därför bifallas på motsvarande sätt.

NN har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på CSN:s yttrande.

NN inkom med synpunkten att NN inte hade något att tillägga utan håller med om bedömningen att överklagandet bör bifallas.

Av dokument benämnt individuell studieplanering, utfärdat av högskolan NN, framgår att högskolan tillsammans med NN gjort ett gemensamt upplägg med studier på vissa fristående kurser och vissa tillgodoräknanden.

Författningsbestämmelser

Av 14 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd framgår följande. Omställningsstudiestöd får lämnas för en utbildning som motsvarar minst en veckas och som mest 80 veckors studier på heltid. Från och med det kalenderår då den studerande fyller 40 år får omställningsstudiestöd lämnas för en utbildning som är längre än 80 veckor på heltid eller motsvarande antal veckor på deltid.

Överklagandenämndens bedömning

Överklagandenämnden konstaterar inledningsvis att NN är yngre än 40 år och att NN således har rätt till omställningsstudiestöd för en utbildning som motsvarar som mest 80 veckors heltidsstudier.

Av förarbetena till den aktuella bestämmelsen i lagen om omställningsstudiestöd (prop. 2021/22:176 s. 195 ff) framgår bland annat följande.

”För att undvika uppskjutna eller förlängda studier finns det behov att sätta en gräns för hur långa utbildningar får vara för att ge möjlighet till omställningsstudiestöd. Utan en sådan gräns finns det risk för att personer skulle välja att skjuta upp studierna till den tidpunkt då man kan få omställningsstudiestöd för en del av utbildningen. Det kan i sin tur leda till ett försenat kompetenstillskott på arbetsmarknaden. Regeringen bedömer att omställningsstudiestödet är mycket förmånligt och kommer att kunna användas i stor utsträckning av de som behöver ställa om i yrkeslivet, oavsett 40-årsgränsen för längre utbildningar. Det är därför inte motiverat att tillåta längre utbildningar för yngre studerande, oavsett skäl.

Vad gäller utbildningar som ryms inom 80 veckor gäller att ”en förutsättning bör i samtliga fall vara att personen beräknas kunna avsluta utbildningen och

få slutbetyg, examensbevis eller annat utbildningsbevis genom studier på maximalt motsvarande 80 veckor om heltid". Vidare bedömer regeringen att "även fristående kurser och delar av kurser bör kunna vara möjliga att studera med omställningsstudiestöd om själva utbildningen ryms inom de 80 veckor som är stipulerade och kan avslutas under denna tid.

Regeringen avser att bedömningen ska göras med utgångspunkt i utbildningen som sådan. Vid individuellt anpassade utbildningar, och då kurser och delkurser sätts ihop till olika utbildningspaket bör en individuell studieplan eller motsvarande som utvisar tiden för utbildningens genomförande."

Syftet med den åldersbegränsning på 80 veckor för studerande under 40 år som finns för omställningsstudiestödet är i huvudsak att de som är yngre ska hänvisas till studiemedelssystemet för att läsa längre utbildningar. Det beror på att rekryteringen till omställningsstudiestödet i första hand ska ske i den äldre gruppen som redan är etablerade på arbetsmarknaden där behovet av omställning är större.

Överklagandenämnden konstaterar att bedömningen av vad som är en utbildning och hur omfattande den är normalt ska ske utifrån utbildningen som sådan. Utbildningen kandidatexamen i psykologi är 180 högskolepoäng, vilket motsvarar 120 heltidsveckor och den är, för den som är antagen på programmet eller kan antas ha en studieplanering mot en sådan examen, därmed för lång för att ge rätt till omställningsstudiestöd.

De undantag som i vissa fall kan finnas är om det finns en med utbildningsanordnaren fastställd studieplan avseende en individuellt anpassad utbildning, normalt gällande olika kurspaket. Det bör då vara en tydligt utformad studieplan som visar ett annat mål med studierna än att läsa in en längre utbildning, och att dessa studier kan slutföras inom 80 veckor (jämför Överklagandenämndens avgörande 2022-04392).

I detta ärende har framkommit att NN har en tidigare högskoleutbildning inom juridik som ligger längre tillbaka i tiden. NN har nu ansökt om omställningsstudiestöd för studier i psykologi på fristående kurser och har inkommit med en individuell studieplanering utformad tillsammans med utbildningsanordnaren som anger att kurspaketets omfattning kommer att understiga 80 veckors studier och därmed kunna slutföras inom den tiden.

Mot denna bakgrund bifaller Överklagandenämnden överklagandet på så sätt att NNs utbildning i psykologi är som längst 80 veckor vilket i sig ger möjlighet att få omställningsstudiestöd. CSN får utifrån den förutsättningen pröva om förutsättningarna för omställningsstudiestöd i övrigt är uppfyllda.

Robert Dalman

Christina Edfors

Beslutet har fattats av: Gunilla Lavås, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna Olof Edling, Staffan Ingmanson, Jessica Levin, Jonathan Sjölander och Helena Söderberg

Föredragande: Christina Edfors

Kopia till CSN och CSN:s Rättsavdelning
Kopia till Utbildningsdepartementet